

GORZOWSKIE

WIADOMOŚCI
KOŚCIELNE

ORGAN URZĘDOWY
KURII BISKUPIEJ
GORZÓW 1961
L I P I E C

Całość nowych przepisów liturgicznych mszalnych i brewiarzowych
w tłumaczeniu polskim zawarta w miesięcznikach: lipiec, sierpień
i wrzesień.

Gorzowskie Wiadomości Kościelne

Organ Urzędowy Kurii Biskupiej

Rok 5

Gorzów, lipiec 1961 r.

**DEKRET OGÓLNY
ŚWIĘTEJ KONGREGACJI OBRZĘDÓW
OGŁASZAJĄCY NOWY KODEKS RUBRYK BREWIARZA
I MSZAŁU RZYMSKIEGO**

600-9408/5

Nowy Kodeks rubryk Breviarza i Mszału Rzymskiego, który Ojciec św. Papież Jan XXIII zatwierdził Pismem Apostolskim Rubricarum instructum, wydanym z własnej inicjatywy (motu proprio) dnia 25 lipca bieżącego roku i polecił tej świętej Kongregacji ogłosić, Święta Kongregacja Obrzędów tym dekretem ogólnym ogłasza i poleca umieścić go w nowych wydaniach Breviarza i Mszału Rzymskiego, a wszyscy do których się odnosi, mają go zachowywać od 1 stycznia najbliższego roku 1961.

Aby zaś można było nadal używać ksiąg liturgicznych znajdujących się w użyciu, do Kodeksu rubryk dołącza się „Zmiany”, które należy wprowadzić w Breviarzu i Mszałe oraz w Martyrologium.

W siedzibie Św. Kongregacji Obrzędów, dnia 26 lipca 1960 r.

† Kajetan Kard. Cicognani
Bp. Tuskulański, Prefekt
Henryk Dante, Sekretarz

RUBRYKI MSZAŁU I BREWIARZA RZYMSKIEGO

(Przekład O. Franiszka Małaczyńskiego OSB)

**CZĘŚĆ PIERWSZA
RUBRYKI OGÓLNE
ROZDZIAŁ I
ZASADY OGÓLNE**

1. Rubryki, które następują, odnoszą się do obrzadku rzymskiego.
2. Nazwa kalendarz oznacza kalendarz do użytku całego Kościoła i kalendarze partykularne.
3. Rubryki ogólne, które następują, odnoszą się tak do Breviarza, jak do Mszału.

Wyjątki od nich określają rubryki szczegółowe, które zachodzą niekiedy w Breviarzu i w Mszałe zredagowanych według zasad niniejszych rubryk.

ROZDZIAŁ II
O DNIU LITURGICZNYM W OGÓLNOŚCI

4. Dzień liturgiczny jest to dzień poświęcony czynnościami liturgicznymi, a zwłaszcza Ofiara Eucharystyczna i publiczna modlitwą Kościoła, tj. Oficjum Bożym; trwa on od północy do północy.

5. Obchód dnia liturgicznego z zasady trwa od Jutrznii do Komplety. Są jednak dni uroczystsze, których Oficjum rozpoczyna się od I Nieszporów w dniu poprzednim. Istnieje wreszcie niepełny obchód liturgiczny czyli tylko wspomnienie w Oficjum i Mszy bieżącego dnia liturgicznego.

6. W poszczególne dni obchodzi się albo w niedzielę, albo dzień powszedni (feria), albo wigilię, albo święto, albo oktawę, według kalendarza i pierwszeństwa dni liturgicznych.

7. Pierwszeństwo między poszczególnymi dniami liturgicznymi określa się jedynie według specjalnej tabeli (n. 91).

8. Dni liturgiczne są pierwszej, drugiej, trzeciej albo czwartej klasy.

ROZDZIAŁ III
NIEDZIELE

9. Pod nazwą niedzieli rozumie się dzień Pański przypadający na początku każdego tygodnia.

10. Niedziele są 1 albo 2 klasy.

11. Niedzielami 1 klasy są:

- a) 1—4 Adwentu,
- b) 1—4 W. Postu,
- c) 1—2 Męki Pańskiej,
- d) Niedziela Zmartwychwstania czyli Wielkanoc,
- e) Niedziela Biała,
- f) Niedziela Zesłania Ducha Świętego.

Niedziela Wielkanocna i Zesłania Ducha Świętego, są równocześnie świętami 1 klasy z oktawą.

12. Wszystkie inne niedziele są 2 klasy.

13. Oficjum niedzieli rozpoczyna się w poprzednią sobotę od I Nieszporów i kończy się po Komplecie niedzielnej.

14. Niedzielę obchodzi się w jej własnym dniu, według rubryk. Nie odprawia się wcześniej ani później Mszy i Oficjum niedzieli, która napotkała przeszkodę.

15. Niedziela 1 klasy w razie spotkania ma pierwszeństwo przed wszystkimi świętami. Jednak święto Niepokalanego Poczęcia N. M. P. ma pierwszeństwo przed napotkaną niedzielą Adwentu.

16. Niedziela 2 klasy w razie zbieżności (occurentia) ma pierwszeństwo przed świętami 2 klasy.

Jednak:

- a) święto Pańskie 1 lub 2 klasy przypadające w niedzielę 2 klasy zajmuje miejsce niedzieli z wszystkimi prawami i przywilejami; dlatego nie wspomina się niedzieli;
- b) niedziela 2 klasy ma pierwszeństwo przed Dniem Zadusznym.

Co do spotkania (concurrentia) zachowuje się zasady podane w nn. 104 i 105.

17. Zasadniczo na niedzielę nie wolno wyznaczać na stałe świąt.

Wyjątek stanowią:

- a) święto Najśw. Imienia Jezus, które obchodzi się w niedzielę przypadającą od 2 do 5 stycznia (lub 2 stycznia);
- b) święto Świętej Rodziny Jezusa, Maryi i Józefa, które obchodzi się w pierwszą niedzielę po Objawieniu;
- c) święto Najśw. Trójcy, które obchodzi się w pierwszą niedzielę po Zesłaniu Ducha Św.;
- d) święto Chrystusa Króla, które obchodzi się w ostatnią niedzielę miesiąca października;
- e) święta Pańskie 1 klasy, które obecnie wyznaczone są na niedziele 2 klasy w kalendarzach partykularnych.

Te święta zajmują miejsce przypadającej niedzieli z wszystkimi prawami i przywilejami dlatego nie wspomina się niedzieli.

18. Niedziele po Objawieniu, których nie można odprawić wskutek nadchodzącej Siedemdziesiątnicy, przenosi się po niedzieli:

- a) jeżeli jest 25 niedziel po Zesłaniu Ducha Św., 24 niedzielą będzie nosząca nazwę 6. niedzieli po Objawieniu;
- b) jeżeli jest 26 niedziel po Zesłaniu Ducha Św., 24 niedzielą będzie nosząca nazwę 5 niedzieli po Objawieniu, a 25. niedzielą będzie nosząca nazwę 6. niedzieli po Objawieniu;
- c) jeżeli jest 27 niedziel po Zesłaniu Ducha Św., 24 niedzielą będzie nosząca nazwę 4. niedzieli po Objawieniu, 25 niedzielą będzie nosząca nazwę 5. niedzieli po Objawieniu, a 26 będzie nosząca nazwę 6. niedzieli po Objawieniu;
- d) jeżeli jest 28 niedziel po Zesłaniu Ducha Św., 24. niedzielą będzie nosząca nazwę 3. niedzieli po Objawieniu, 25 niedzielą będzie nosząca nazwę 4. niedzieli po Objawieniu, 26. niedzielą będzie nosząca nazwę 5. niedzieli po Objawieniu, a 27. niedzielą będzie nosząca nazwę 6. niedzieli po Objawieniu.

Na ostatnim miejscu zawsze umieszcza się tę, która w kolejności jest 24. po Zesłaniu Ducha Świętego, opuszczając jeżeli trzeba pozostałe, na które niekiedy nie ma miejsca.

19. Za pierwszą niedzielę miesiąca uważa się tę, która pierwsza przypada w miesiącu, to znaczy od pierwszego do siódmego dnia miesiąca; za niedzielę ostatnią uważa się tę, która jest najbliższa pierwszego dnia następnego miesiąca.

Również dla ustalenia pierwszej niedzieli miesiący sierpnia, września, października i listopada odnośnie do czytania Pisma świętego, za pierwszą niedzielę miesiąca uważa się tę, która przypada od pierwszego do siódmego dnia miesiąca.

20. Pierwszą niedzielą Adwentu jest ta, która przypada 30 listopada lub jest mu najbliższa.

ROZDZIAŁ IV DNI POWSZEDNIE

21. Nazwą dni powszednich (feriae) określa się poszczególne dni tygodnia, poza niedzielą.

22. Dni powszednie są pierwszej, drugiej, trzeciej lub czwartej klasy.

23. Dniami 1 klasy są:

- a) Środa Popielcowa;
- b) wszystkie dni Wielkiego Tygodnia.

Te dni mają pierwszeństwo przed wszystkimi świętami i dopuszczają tylko jedno wspomnienie uprzywilejowane.

24. Dniami powszednimi 2 klasy są:

- a) dni Adwentu od 17 do 23 grudnia;
- b) Suche Dni Adwentu, W. Postu i wrześnieowe.

Te dni mają pierwszeństwo przed partykularnymi świętami 2 klasy, a jeżeli napotykają przeszkodę, muszą być wspomniane.

25. Dniami powszednimi 3 klasy są:

- a) dni W. Postu i Męki Pańskiej od czwartku po popielcu aż do soboty przed drugą niedzielą Męki Pańskiej włącznie, z wyjątkiem wymienionych wyżej; mają one pierwszeństwo przed świętami 3 klasy;
- b) dni Adwentu aż do dnia 16 grudnia włącznie, nie wymienione wyżej; ustępują one świętom 3 klasy.

Te dni, jeżeli napotykają przeszkodę, muszą być wspomniane.

26. Wszystkie dni niewymienione w numerach 23—25 są dniami powszednimi 4 klasy; jeżeli napotykają przeszkodę, nigdy się ich nie wspomina.

27. Oficjum dnia powszedniego zaczyna się od Jutrzn i kończy się zasadniczo po Komplecie; Oficjum zaś soboty z wyjątkiem Oficjum Wielkiej Soboty kończy się po Nonie.

ROZDZIAŁ V

WIGILIE

28. Wigilią nazywa się dzień liturgiczny, który poprzedza jakieś święto i jest przygotowaniem do niego.

Wigilię Wielkanocną, ponieważ nie jest dniem liturgicznym, odprawia się w sposób jej właściwy przez czuwanie.

29. Wigilie są pierwszej, drugiej lub trzeciej klasy.

30. Wigiliami 1 klasy są:

- a) Wigilia Bożego Narodzenia, w razie zbiegu zajmuje ona miejsce 4 niedzieli Adwentu, której wobec tego nie wspomina się;
- b) Wigilia Zesłania Ducha Świętego.

Te wigilie mają pierwszeństwo przed wszystkimi świętami i nie dopuszczają żadnych wspomnień.

31. Wigiliami 2 klasy są:

- a) wigilia Wniebowstąpienia Pańskiego;
- b) wigilia Wniebowzięcia N. Maryi Panny;
- c) wigilia Narodzenia św. Jana Chrzciciela;
- d) wigilia św. Apostołów Piotra i Pawła.

Te wigilie mają pierwszeństwo przed dniami liturgicznymi 3 i 4 klasy i jeżeli napotykają przeszkodę wspomina się je zgodnie z zasadami rubryk.

32. Wigilią 3 klasy jest wigilia św. Wawrzyńca.

Ta wigilia ma pierwszeństwo przed dniami liturgicznymi 4 klasy i jeżeli napotka przeszkodę, wspomina się ją zgodnie z zasadami rubryk.

33. Wigilię 2 lub 3 klasy zupełnie opuszcza się, jeżeli wypadnie w jakąkolwiek niedzielę lub święto 1 klasy, albo jeżeli święto, które poprzedza zostaje przeniesione lub zredukowane do wspomnienia.

34. Oficjum wigilii zaczyna się od Jutrzn i kończy się gdy rozpoczyna się Oficjum następującego święta.

ROZDZIAŁ VI

ŚWIĘTA I KALENDARZ

A) NATURA I WŁAŚCIWOŚĆ ŚWIĄT

35. Świętem nazywa się dzień liturgiczny, w którym publiczny kult Kościoła kieruje się w szczególny sposób ku uczczeniu Tajemnic Pańskich albo N. Maryi Panny, Aniołów, Świętych lub Błogosławionych.

36. Święta są pierwszej, drugiej lub trzeciej klasy.

37. Sposób odprawiania świąt jest następujący:

- a) święta 1 klasy zalicza się do uroczystości, których Oficjum zaczyna się od I Nieszporów dnia poprzedniego;
- b) święta 2 i 3 klasy mają Oficjum, które zasadniczo trwa od Matutinum do Kompletu samego dnia świątecznego;
- c) święta Pańskie 2 klasy otrzymują I Nieszpory ilekroć wskutek zbieżności zajmują miejsce niedzieli 2 klasy.

38. Święta są powszechnie (universalia) lub partykularne (particularia), partykularne zaś są własne (propria) lub przyznane (indulta).

39. Świętami powszechnymi są te, które Stolica święta wpisuje w kalendarzu całego Kościoła.

Te święta muszą obchodzić wszyscy używający obrządku rzymskiego, zgodnie z przepisami rubryk.

40. Świętami partykularnymi są te, które wpisuje się w kalendarzach partykularnych na mocy prawa lub indultu Stolicy świętej.

Te święta muszą obchodzić wszyscy, którzy posługują się tym kalendarzem i tylko na podstawie specjalnego indultu Stolicy świętej można je usunąć z kalendarza lub zmienić ich stopień.

41. Świętami partykularnymi, które na mocy prawa należy wpisać do kalendarza, są święta własne:

- a) narodu i kraju lub prowincji tak kościelnej jak cywilnej (n. 42);
- b) diecezji lub terytorium kościelnego, na którego czele stoi „Ordynariusz miejscowy” (n. 43);
- c) miejsca, miejscowości lub miasta (n. 45);
- d) kościoła lub kaplicy publicznej i półpublicznej, która zastępuje kościół (n. 45);
- e) Zakonu lub Zgromadzenia (n. 46);

42. Świętami własnymi narodu i kraju lub prowincji tak kościelnej jak świeckiej są:

- a) święto prawnie ustanowionego Patrona głównego (1 klasy),
- b) święto prawnie ustanowionego Patrona drugorzędowego (2 klasy).

43. Świętami własnymi diecezji lub terytorium kościelnego, na którego czele stoi „Ordynariusz miejscowy” są:

- a) święto prawnie ustanowionego Patrona głównego (1 klasy);
- b) rocznica konsekracji kościoła katedralnego (1 klasy);
- c) święto prawnie ustanowionego Patrona drugorzędowego (2 klasy);
- d) święta Świętych lub Błogosławionych, którzy zostali prawowicie wpisani w Matrylogium lub w jego Dodatku i mają specjalne związki z diecezją przez pochodzenie, dłuższy pobyt, lub zgon (2 lub 3 klasy, albo wspomnienie).

44. Świętami własnymi miejsca lub miejscowości albo miasta są:

- a) święto prawnie ustanowionego Patrona głównego (1 klasy);
- b) święto prawnie ustanowionego Patrona drugorzędowego (2 klasy).

45. Świętami własnymi kościoła lub kaplicy publicznej i pół-publicznej, która zastępuje kościół są:

- a) rocznica konsekracji, jeżeli są konsekrowane (1 klasy);
- b) święto Tytułu, jeżeli są konsekrowane lub przynajmniej uroczyste poświęcone (1 klasy);
- c) święto Świętego prawowicie wpisanego w Martyrologium lub jego Dodatku, którego ciało tutaj się przechowuje (2 klasy);
- d) święto Błogosławionego również wpisanego w Martyrologium lub jego Dodatku, którego ciało tu się przechowuje (3 klasy).

46. Świętami własnymi Zakonu lub Zgromadzenia są:

- a) święto Tytułu (1 klasy);
- b) święto Założyciela kanonizowanego (1 klasy) lub beatyfikowanego (2 klasy);
- c) święto prawnie ustanowionego Patrona głównego całego Zakonu lub Zgromadzenia, w całym Zakonie lub Zgromadzeniu, albo głównego Patrona również prawnie ustanowionego prowincji zakonnej, w poszczególnych prowincjach (1 klasy);
- d) święto Patrona drugorzędowego jak wyżej (2 klasy);
- e) święta Świętych lub Błogosławionych, którzy byli członkami tego Zakonu lub Zgromadzenia (2 lub 3 klasy albo wspomnienie).

47. Świętami partykularnymi przyznanymi są święta, które wpisuje się w kalendarzach partykularnych na podstawie indultu Stolicy św.

B) KALENDARZ I ŚWIĘTA, KTÓRE NALEŻY DO NIEGO WPISAĆ

48. Kalendarz jest powszechny albo partykularny, czyli własny.

49. Kalendarzem powszechnym jest kalendarz na użytek całego Kościoła, który umieszczony jest na czele Brewiarza i Mszału Rzymskiego.

50. Kalendarz partykularny, czyli własny, może być diecezjalny albo zakonny; sporządza się go włączając do kalendarza powszechnego święta partykularne.

Taki kalendarz partykularny wieczysty winien sporządzić Ordynariusz miejscowy lub najwyższy przełożony Zakonu za radą swojej Kapituły lub Rady generalnej i przedłożyć go do zatwierdzenia Św. Kongregacji Obrzędów.

51. Kalendarz diecezjalny posiada każda diecezja i każde inne terytorium kościelne, na którego czele stoi „Ordynariusz miejscowy”.

52. W Kalendarzu diecezjalnym oprócz świąt powszechnych należy wpisać:

- a) święta własne (n. 42) i przyznane całemu narodowi i krajowi lub prowincji tak kościelnej jak cywilnej;
- b) święta własne (n. 43) i przyznane całej diecezji.

53. Na podstawie takiego Kalendarza diecezjalnego sporządza się:

- a) kalendarz każdej miejscowości, przez dodanie świąt własnych (n. 44) i przyznaných;
- b) kalendarz każdego kościoła lub kaplicy, przez dodanie świąt miejscowych własnych (n. 44) i przyznaných oraz świąt własnych (n. 45) i przyznaných kościoła;
- c) kalendarz Zgromadzeń Zakonnych i Instytutów na prawie papieskim, które nie są zobowiązane do odmawiania Oficjum Bożego i Zgromadzeń na prawie diecezjalnym przez dodanie świąt miejscowych własnych (n. 44) i przyznaných oraz innych świąt ich własnych (nn. 45 i 46) i przyznaných.

54. Kalendarz zakonny maja:

- a) Zakony ścisłe, Mniszki i Siostry tegoż zakonu oraz Tercjarze doń agregowani, żyjący wspólnie i składający śluby proste;
- b) Zgromadzenia zakonne lub Instytuty obojga płci na prawie papieskim i pozostające pod władzą jednego przełożonego generalnego, jeżeli z jakiegokolwiek tytułu są zobowiązane do odmawiania Oficjum Bożego.

55. W kalendarzu zakonnym oprócz świąt powszechnych należy wpisać święta własne (n. 46) i przyznane Zakonowi lub Zgromadzeniu.

56. Na podstawie takiego kalendarza zakonnego sporządza się:

- a) kalendarz każdej prowincji zakonnej, przez dodanie świąt własnych (n. 46) i przyznaných;
- b) kalendarz każdego kościoła lub kaplicy przez dodanie świąt własnych (n. 45) i przyznaných, oraz innych, o których mowa w następnym numerze; taki kalendarz nazywa się również kalendarzem domu zakonnego.

57. W poszczególnych diecezjach i miejscowościach zakonnicy, także ci, którzy zachowują inny obrządek niż rzymski, są obowiązani obchodzić razem z duchowieństwem diecezjalnym:

- a) święto głównego Patrona narodu, kraju lub prowincji tak kościelnej jak cywilnej, diecezji, miejsca lub miejscowości albo miasta (1 klasy);
- b) rocznicę konsekracji kościoła katedralnego (1 klasy);
- c) inne święta aktualnie obchodzone, w tym samym stopniu, jaki mają w kalendarzu diecezjalnym.

58. Zakonnicy mają dostosować się do duchowieństwa diecezjalnego co do dnia i Oficjum ściślej własnego w obchodzeniu świąt Świętych Zakonu lub Zgromadzenia, jeżeli ci Święci są gdzieś czczeni jako Patronowie główni (n. 57 a).

Podobnie jeżeli duchowieństwo jakiejś diecezji lub miejscowości obchodzi święta Świętych lub Błogosławionych jakiegoś Zakonu lub Zgromadzenia w wyższym stopniu albo Oficjum ściślej własnym, rów-

niez zakonnicy tego Zakonu lub Zgromadzenia mogą je tam obchodzić w tymże stopniu wyższym lub Oficjum ściślej własnym, byleby te święta były wpisane na ten sam dzień w obydwu kalendarzach.

C) WŁAŚCIWY DZIEŃ ŚWIĄT

59. Święta już wprowadzone do kalendarza należy obchodzić w tym dniu, w którym obecnie są wpisane w kalendarzach.

60. Przy wprowadzaniu nowych świąt powszechnych należy zachować takie zasady:

- a) święta Świętych zwykle należy wyznaczać na dzień „narodzin” (dies natalicius), mianowicie na dzień w którym święty narodził się do życia wiecznego, jeżeli ten dzień z jakiegokolwiek przyczyny jest zajęty, święta te wyznaczy się na dzień określony przez Stolicę święta i uważać się go będzie za dzień „jakby narodzin”, (quasi-natalicius);
- b) dzień innych świąt ustali Stolica Święta.

61. Przy wprowadzaniu nowych świąt partykularnych należy zachować takie zasady:

- a) święto własne Świętych lub Błogosławionych zwykle należy wyznaczać na dzień narodzin dla wieczności (dies natalicius), chyba że jest zajęty lub Stolica Święta inaczej postanowiła. Jednak święta własne jakiegokolwiek miejscowości lub kościoła, które są wpisane również w kalendarzu powszechnym, albo diecezjalnym, albo zakonnym, chociaż w niższym stopniu, należy obchodzić w tym dniu, co w kalendarzu powszechnym, diecezjalnym lub zakonnym;
- b) jeżeli dzień narodzin dla wieczności nie jest znany, za pozwoleniem Stolicy świętej należy te święta wyznaczyć na dzień, który ma 4 klasę w kalendarzu wiecznym diecezji lub Zakonu;
- c) jeżeli dzień narodzin dla wieczności jest na stałe zajęty w całej diecezji, lub Zakonie, lub własnym kościele, w ich kalendarzu partykularnym należy wyznaczyć święta 1 i 2 klasy na najbliższy następny dzień, który nie jest świętem 1 lub 2 klasy; święta 3 klasy należy wyznaczyć na najbliższy następny dzień wolny od innych świąt lub Oficjum równego lub wyższego stopnia;
- d) święta partykularne przyznane wpisuje się w kalendarzu w dniu wyznaczonym przez Stolicę święta w zezwoleniu.

62. Święci i Błogosławieni, którzy z jakiegokolwiek przyczyny mają w kalendarzu wspólne święto, zawsze obchodzeni są razem, jak to jest w Brewiarzu, ilekroć wypada ich czczyć w równym stopniu, chociażby jeden lub kilku z nich było ściślej własnymi.

Natomiast:

- a) jeżeli jednego lub kilku z tych Świętych należy czczyć świętem 1 klasy, odprawia się Oficjum tylko o nich, opuściwszy towarzyszy;
- b) jeżeli jednego z kilku tych Świętych lub Błogosławionych, jako ściślej własnych, wypada czczyć świętem wyższego stopnia, odprawia się całe Oficjum o ściślej własnych ze wspomnieniem towarzyszy.

ROZDZIAŁ VII

O K T A W Y

A) OKTAWY W OGÓLNOŚCI

63. Oktawa jest przeciągniętym przez osiem dni obchodem największych świąt.

64. Obchodzi się tylko oktawy Bożego Narodzenia, Wielkanocy i Zesłania Ducha Świętego, wykluczwszy wszystkie inne tak w kalendarzu powszechnym, jak w kalendarzach partykularnych.

65. Oktawy są 1 i 2 klasy.

B) OKTAWY 1 KLASY

66. Oktawami 1 klasy są oktawy Wielkanocy i Zesłania Ducha Świętego. Dni wewnątrz tych oktav są 1 klasy.

C) OKTAWA 2 KLASY

67. Oktawą 2 klasy jest oktawa Bożego Narodzenia. Dni wewnątrz tej oktawy są 2 klasy; natomiast dzień ósmy jest 1 klasy.

68. Oktawa Bożego Narodzenia jest zbudowana w szczególny sposób, a mianowicie:

a) dnia 26 grudnia obchodzi się święto św. Stefana Pierwszego Męczennika (2 klasy);

b) dnia 27 grudnia obchodzi się święto św. Jana Ap. i Ewangelisty (2 klasy);

c) dnia 28 grudnia obchodzi się święto Świętych Młodzianków Męczenników (2 klasy);

d) dnia 29 grudnia obchodzi się wspomnienie św. Tomasza Biskupa i Męczennika;

e) dnia 31 grudnia obchodzi się wspomnienie św. Sylwestra I Papieża i Wyznawcy;

f) ze świąt partykularnych dopuszcza się tylko święta 1 klasy na cześć Świętych, którzy w tych dniach wpisani są w kalendarzu powszechnym, chociaż tylko jako wspomnienie, inne przenosi się na czas po oktawie.

69. O niedzieli w oktawie Bożego Narodzenia, która przypada między 26 a 31 grudnia zawsze odprawia się Oficjum ze wspomnieniem święta przypadkiem zbiegającego się, chyba że w niedzielę przypadnie święto 1 klasy; w takim wypadku obchodzi się święto ze wspomnieniem niedzieli.

70. Szczegółowe zasady dla ułożenia Oficjum i Mszy w oktawie Bożego Narodzenia znajdują się w rubrykach Brewlarza i Mszału.

ROZDZIAŁ VIII

OKRESY ROKU LITURGICZNEGO

A) OKRES ADWENTU

71. Okres Świętego Adwentu trwa od I Nieszporów i 1 niedzieli Adwentu do Nony Wigilii Bożego Narodzenia włącznie.

B) OKRES WCIELEŃIA

72. Okres Wcielenia (tempus natalicium) trwa od I Nieszporów Bożego Narodzenia do dnia 13 stycznia włącznie.

Ten okres obejmuje:

- a) Okres Bożego Narodzenia (tempus Nativitatis), który trwa od I Nieszporów Bożego Narodzenia aż do Nony dnia 5 stycznia włącznie;
- b) Okres Objawienia (tempus Epiphaniae), który trwa od I Nieszporów Objawienia Pańskiego aż do dnia 13 stycznia włącznie.

C) OKRES SIEDEMDZIESIĄTNICY

73. Okres Siedemdziesiątnicy (tempus Septuagesimae) trwa od I Nieszporów niedzieli Siedemdziesiątnicy aż do Kompletu wtorku po Pięćdziesiątnicy.

D) OKRES WIELKOPOSTNY

74. Okres wielkopostny (tempus quadragesimale) trwa od Jutrzni Środy Popielcowej aż do Mszy Wigilii Wielkanocnej włącznie.

Ten okres obejmuje:

- a) Okres Wielkiego Postu (tempus Quadragesimae), który trwa od Jutrzni Środy Popielcowej aż do Nony soboty przed niedzielą Męki Pańskiej włącznie;
- b) Okres Męki Pańskiej (tempus Passionis), który trwa od I Nieszporów I niedzieli Męki Pańskiej do Mszy Wigilii Wielkanocnej włącznie.

75. Tydzień od 2 niedzieli Męki Pańskiej czyli Palmowej aż do Wielkiej Soboty włącznie nazywa się Wielkim Tygodniem (Hebdomada sancta); natomiast trzy ostatnie dni tego tygodnia noszą nazwę Trzech Dni Świętych (Triduum Sacrum).

E) OKRES WIELKANOCNY

76. Okres wielkanocny (tempus paschale) trwa od początku Mszy Wigilii Wielkanocnej aż do Nony soboty w oktawie Zesłania Ducha Świętego

Ten okres obejmuje:

- a) Okres Zmartwychwstania (tempus Paschatis), który trwa od początku Mszy Wigilii Wielkanocnej aż do Nony Wigilii Wniebowstąpienia Pańskiego;
- b) Okres Wniebowstąpienia (tempus Ascensionis), który trwa od I Nieszporów Wniebowstąpienia Pańskiego aż do Nony Wigilii Zesłania Ducha Świętego;
- c) Oktawę Zesłania Ducha Świętego (octava Pentecostes), która trwa od Mszy wigilii Zesłania Ducha Świętego aż do Nony następnej soboty włącznie.

F) OKRES „W CIĄGU ROKU”

77. Okres „w ciągu roku” („per annum”) trwa od 14 stycznia aż do Nony Soboty przed niedzielą Siedemdziesiątnicy i od I Nieszporów święta Trójcy Przenajświętszej, to jest 1 niedzieli po Zesłaniu Ducha Świętego aż do Nony soboty przed 1 niedzielą Adwentu włącznie.

ROZDZIAŁ IX

OFICJUM N. MARYI PANNY W SOBOTY

78. W soboty, w które wypada dzień powszedni 4 klasy odprawia się Oficjum o N. Maryi P. w sobotę.

79. Oficjum N. Maryi Panny w sobotę rozpoczyna się od Jutrznii i kończy się po Nonie.

ROZDZIAŁ X LITANIA WIĘKSZA I MNIEJSZA

A) LITANIA WIĘKSZA

80. Litania większa wyznaczona jest na dzień 25 kwietnia: jeżeli w tym dniu przypada Niedziela Zmartwychwstania lub Poniedziałek Wielkanocny, prznosi się ją na następny wtorek.

81. Litaniu większej nie wspomina się w Oficjum, lecz tylko we Mszy. Wspomnienie jej nie jest wspomnieniem okresu liturgicznego („de Tempore”).

82. Zależnie od warunków i zwyczajów miejscowych, według zdania Ordynariusza miejscowego, w tym dniu odprawia się procesję, w czasie której odmawia się Litanię do Wszystkich Świętych (jej wezwań nie podwaja się) z właściwymi modlitwami.

83. Jeżeli procesja nie może się odbyć, niech Ordynariusze miejscowi ustanowią specjalne nabożeństwo, w czasie którego odmawia się Litanię do Wszystkich Świętych i inne modlitwy, jakie zwykle odprawia się w czasie procesji.

84. Wszyscy obowiązani do odmawiania Oficjum Bożego, którzy nie uczestniczą w procesji lub innym specjalnym nabożeństwie wspomnianym w poprzednim numerze, są obowiązani odmówić w tym dniu Litanię do Wszystkich Świętych z modlitwami po łacinie.

85. Jeżeli według zwyczaju miejscowego Litanię do Wszystkich Świętych z modlitwami odmawia się w czasie procesji lub specjalnego nabożeństwa razem z wiernymi w języku krajowym, obowiązani do odmawiania Oficjum Bożego, którzy brali udział w tych nabożeństwach, nie są obowiązani powtarzać te modlitwy, po łacinie.

86. Mszę z Dni Krzyżowych (de Rogationibus) zasadniczo odprawia się po ukończeniu procesji, według przepisów zawartych w nn. 346—347. Wypada zaś, aby Mszę z Dni Krzyżowych odprawiono także po specjalnym nabożeństwie, które zastępuje procesję, chociażby odbywało się w godzinach wieczornych.

B) LITANIA MNIEJSZA CZYLI DNI KRZYŻOWE

87. Litania mniejsza czyli Dni Krzyżowe (Rogationes) zasadniczo wyznaczone są na poniedziałek, wtorek i środę przed Świętem Wniebowstąpienia Pańskiego.

Ordynariusze miejscowi otrzymują władzę przeniesienia ich na inne 3 dni po sobie następujące, bardziej odpowiednie, zależnie od różnic geograficznych, zwyczajów lub potrzeb.

88. Litaniu mniejszej nie uwzględnia się w Oficjum lecz tylko we Mszy, która łączy się z procesją lub innym specjalnym nabożeństwem.

89. Co do procesji, lub innego specjalnego nabożeństwa i Mszy, lub wspomnienia, należy zachować to, co wyżej postanowiono o Litaniu większej (nn. 81—83 i 86).

90. W tych dniach odmawia się Litanię do Wszystkich Świętych z modlitwami tylko w czasie procesji lub innego nabożeństwa (por. n. 85). Dlatego obowiązani do odmawiania Oficjum Bożego, którzy nie biorą udziału w procesji lub specjalnym nabożeństwie, nie muszą odmawiać w tych dniach Litanii do Wszystkich Świętych z modlitwami.

PIERWSZEŃSTWO DNI LITURGICZNYCH

91. Pierwszeństwo dni liturgicznych ustala się jedynie na podstawie następującej tabeli, odrzuciwszy jakiegokolwiek inne tytuły lub zasady.

**TABELA PIERWSZEŃSTWA DNI LITURGICZNYCH
DNI LITURGICZNE 1 KLASY**

1. Święto Bożego Narodzenia, Niedziela Zmartwychwstania i Niedziela Zesłania Ducha Świętego (1 klasy z oktawą).
2. Trzy Dni Święte.
3. Święta Objawienia i Wniebowstąpienia Pańskiego, Przenajświętszej Trójcy, Bożego Ciała, Serca Jezusowego i Chrystusa Króla.
4. Święta Niepokalanego Poczęcia i Wniebowzięcia N. Maryi Panny.
5. Wigilia i ósmy dzień oktawy Bożego Narodzenia.
6. Niedziela Adwentu, W. Postu i Męki Pańskiej oraz Biała Niedziela.
7. Dni powszednie 1 klasy nie wymienione wyżej, mianowicie: Środa Popielcowa oraz Poniedziałek, Wtorek i Środa W. Tygodnia.
8. Dzień Zaduszny, który ustępuje jednak przypadającej niedzieli.
9. Wigilia Zesłania Ducha Świętego.
10. Dni w oktawie Wielkanocy i Zesłania Ducha Świętego.
11. Święta 1 klasy całego Kościoła nie wymienione wyżej.
12. Święta pierwszej klasy własne, a mianowicie:
 - 1) Święto prawnie ustawionego Patrona głównego:
 - a) narodu, b) kraju lub prowincji tak kościelnej jak i cywilnej, c) diecezji.
 - 2) Rocznica konsekracji kościoła katedralnego.
 - 3) Święto prawnie ustanowionego Patrona głównego miejscowości lub miasta.
 - 4) Święto i rocznica konsekracji własnego kościoła lub kaplicy publicznej albo półpublicznej, zastępującej kościół.
 - 5) Tytuł własnego kościoła.
 - 6) Święto tytularne Zakonu lub Zgromadzenia.
 - 7) Święto kanonizowanego Założyciela Zakonu lub Zgromadzenia.
 - 8) Święto prawnie ustanowionego Patrona głównego Zakonu lub Zgromadzenia i prowincji zakonnej.
13. Święta przyznane 1 klasy, najpierw ruchome, potem stałe.

DNI LITURGICZNE 2 KLASY

14. Święta Pańskie 2 klasy, najpierw ruchome potem stałe.
15. Niedziele 2 klasy.
16. Święta 2 klasy całego Kościoła, które nie są świętami Pańskimi.
17. Dni w oktawie Bożego Narodzenia.
18. Dni powszednie 2 klasy, a mianowicie: Adwentu od dnia 17 do dnia 23 grudnia włącznie oraz Suche Dni Adwentu. W. Postu i wrześnieowe.

19. Święta własne 2 klasy, a mianowicie:
 - 1) Święto prawnie ustanowionego Patrona drugorzędnego:
 - a) narodu, b) kraju lub prowincji, tak kościelnej jak cywilnej,
 - c) diecezji, d) miejsca lub miejscowości lub miasta.
 - 2) Święta Świętych lub Błogosławionych, o których mowa w n. 43 d.
 - 3) Święta Świętych własne jakiegoś kościoła (n. 46 d).
 - 4) Święto beatyfikowanego Założyciela Zakonu lub Zgromadzenia (n. 46 b).
 - 5) Święto prawnie ustanowionego Patrona drugorzędnego Zakonu Zgromadzenia i prowincji zakonnej (n. 46 d).
 - 6) Święta Świętych i Błogosławionych, o których w n. 46 e.
20. Święta przyznane 2 klasy, najpierw ruchome, potem stałe.
21. Wigilie 2 klasy.

DNI LITURGICZNE 3 KLASY

22. Dni powszednie W. Postu i Męki Pańskiej, od czwartku po Popielcu aż do soboty przed 2 niedziela Męki Pańskiej włącznie, z wyjątkiem Suchych Dni.
23. Święta 3 klasy, wpisane w kalendarzach partykularnych, a najpierw święta własne, mianowicie:
 - 1) Święta Świętych i Błogosławionych, o których mowa w n. 43 d.
 - 2) Święta Błogosławionych własne jakiegoś kościoła (n. 45 d).
 - 3) Święta Świętych lub Błogosławionych, o których mowa w n. 46 c; następnie święta przyznane, najpierw ruchome potem stałe.
24. Święta 3 klasy wpisane do kalendarza całego Kościoła, najpierw ruchome, potem stałe.
25. Dni powszednie Adwentu aż do 16 grudnia włącznie, z wyjątkiem Suchych Dni.
26. Wigilia 3 klasy.
27. Oficjum N. Maryi P. w soboty.
28. Dni powszednie 4 klasy.

ROZDZIAŁ XII

ZBIEŻNOŚĆ DNI LITURGICZNYCH

92. Zbieżnością (occurentia) nazywa się zbieg dwu lub więcej Oficjów w jednym i tym samym dniu.

Zbieżność może być albo przypadkowa (accidentalis), gdy dzień liturgiczny ruchomy i dzień liturgiczny stały zbiegają się tylko w pewnych latach, albo stała (perpetua), gdy dwa dni liturgiczne zbiegają się co roku.

93. Skutkiem zbieżności Oficjum dnia liturgicznego niższego stopnia ustępuje przed Oficjum stopnia wyższego: może się to dokonać przez opuszczenie, albo wspomnienie, albo przeniesienie albo przełożenie, jak to wskazuje się w następnych numerach.

94. Wspomnienia ustanowionego na stały dzień nie przenosi się, ani nie przekłada się ze świętem przynoszonym lub przełożonym, lecz odprawia się je w swoim dniu, albo opuszcza, zgodnie z rubrykami.

ROZDZIAŁ XIII
PRZYPADKOWA ZBIEŻNOŚĆ DNI LITURGICZNYCH
I ICH PRZENIESIENIE

95. Prawo przeniesienia (ius translationis) na inny dzień z powodu przypadkowej zbieżności z dniem liturgicznym, który w tabeli pierwszeństwa zajmuje wyższe miejsce, przysługuje tylko świętom 1 klasy. Inne święta, które przypadkowo zbiegły się z Oficjum wyższego stopnia albo się wspomina, albo tego roku zupełnie się opuszcza, zgodnie z rubrykami.

Jeżeli jednak zbiegają się dwa święta tej samej Osoby Boskiej, albo dwa święta tego samego Świętego lub Błogosławionego, odprawia się święto, które w tabeli pierwszeństwa zajmuje wyższe miejsce, a drugie opuszcza się.

96. Święto 1 klasy, które napotkało przeszkodę ze strony dnia liturgicznego zajmującego wyższe miejsce w tabeli pierwszeństwa, przenosi się na najbliższy następny dzień nie mający 1 lub 2 klasy.

Jednak:

- a) Ilekroć trzeba przenieść święto Zwiastowania N. Maryi P. na czas po Wielkanocy, przenosi się je na poniedziałek po Białej Niedzieli jako na własne miejsce (in sedem propriam).
- b) Gdy Dzień Zaduszny zbiegnie się z niedzielą przenosi się go na następny poniedziałek jako na własne miejsce.

97. Jeżeli w tym samym dniu zbiegnie się więcej świąt 1 klasy, w tym dniu odprawia się święto, które zajmuje wyższe miejsce w tabeli pierwszeństwa, a inne przenosi się według kolejności, w jakiej są umieszczone w tejże tabeli pierwszeństwa.

98. Podobnie gdy trzeba przenieść więcej świąt 1 klasy, które zbiegają się w dniach następujących po sobie, zachowuje się porządek w jakim są umieszczone w tabeli pierwszeństwa; w razie równości pierwszeństwa ma Oficjum, które wcześniej napotkało przeszkodę.

99. Święta przeniesione mają ten sam stopień, co we własnym miejscu.

ROZDZIAŁ XIV
STAŁA ZBIEŻNOŚĆ DNI LITURGICZNYCH
I ICH PRZEŁOŻENIE

100. Prawo przełożenia (ius repositionis) na inny dzień z powodu stałej zbieżności z dniem liturgicznym zajmującym wyższe miejsce w tabeli pierwszeństwa, przysługuje wszystkim świętom 1 i 2 klasy oraz świętom partykularnym 3 klasy przypadającym poza Adwentem i W. Postem, które napotykają przeszkodę albo w całej diecezji, albo w całym Zakonie lub Zgromadzeniu, albo we własnym kościele.

Natomiast święta 3 klasy całego Kościoła napotykają stałą przeszkodę w jakimś kalendarzu partykularnym oraz święta 3 klasy diecezji, Zakonu lub Zgromadzenia napotykające stałą przeszkodę w niektórych tylko kościołach, albo stale się wspomina, albo zupełnie się opuszcza, zgodnie z rubrykami.

101. Święta 1 i 2 klasy umieszcza się na stałe w najbliższym następnym dniu nie mającym 1 lub 2 klasy. Święta 3 klasy wyznacza się na najbliższy następny dzień wolny od innych Oficjów równego lub wyższego stopnia.

102. Dzień na który przełożono święto napotykanie stała przeskodę uważa się za dzień własny i odprawia się święto w nim umieszczone w takim stopniu, jak we własnym miejscu.

ROZDZIAŁ XV

SPOTKANIE SIĘ DNI LITURGICZNYCH

103. Spotkaniem się (concurrentia) nazywa się spotkanie Nieszporów bieżącego dnia liturgicznego z I Nieszporami następnego dnia liturgicznego.

104. Przy spotkaniu pierwszeństwo mają Nieszpory dnia liturgicznego wyższej klasy, a drugie wspomina się lub nie, zgodnie z rubrykami.

105. Gdy dni liturgiczne, których Nieszpory spotykają się, są tej samej klasy, odprawia się całe drugie Nieszpory Oficjum bieżącego i wspomina się następnie, zgodnie z rubrykami.

ROZDZIAŁ XVI

WSPOMNIENIA

107. Wspomnienia są albo uprzywilejowane (privilegiat), albo zwykłe (ordinariae).

108. Wspomnienie uprzywilejowane robi się w Laudes i Nieszporach oraz we wszystkich Mszach; wspomnienia zwykłe robi się tylko w Laudes, w Mszach konwentualnych oraz we wszystkich Mszach czytanych.

109. Wspomnieniami uprzywilejowanymi są wspomnienia:

- a) niedzieli;
- b) dnia liturgicznego I klasy;
- c) dni w oktawie Bożego Narodzenia;
- d) Suchych Dni wrześnieowych;
- e) dni powszednich Adwentu, W. Postu i Męki Pańskiej;
- f) Litanii większej, we Mszy.

Wszystkie inne wspomnienia są zwykłe.

110. W Oficjum i we Mszy św. Piotra zawsze wspomina się św. Pawła i nawzajem. To wspomnienie nazywa się nierozdzielne (inseparabilis); dwie modlitwy uważa się za złączone w jedną do tego stopnia, że w ustalaniu ilości modlitw liczy się je jako jedna. Dlatego:

- a) w Oficjum św. Piotra albo św. Pawła modlitwę drugiego Apostoła dodaje się w Laudes i Nieszporach do modlitwy dnia pod jednym zakończeniem bez antyfony i wersetu;
- b) we Mszy o św. Piotrze lub św. Pawle modlitwę drugiego Apostoła dodaje się do modlitwy dnia pod jednym zakończeniem;
- c) ilekroć modlitwę jednego Apostoła należy dodać jako wspomnienie, do tej modlitwy bezpośrednio dołącza się drugą, przed wszystkimi innymi wspomnieniami.

111. Wspomnienia dopuszcza się według następujących zasad:

- a) w dni liturgiczne I klasy oraz w Mszach śpiewanych niekonwentualnych dopuszcza się tylko jedno wspomnienie uprzywilejowane;

- b) w niedziele 2 klasy dopuszcza się tylko jedno wspomnienie, mianowicie święta 2 klasy, opuszcza się jednak to wspomnienie, jeżeli trzeba zrobić wspomnienie uprzywilejowane;
- c) w inne dni liturgiczne 2 klasy, dopuszcza się tylko jedno wspomnienie, mianowicie: albo jedno uprzywilejowane, albo jedno zwykłe;
- d) w dni liturgiczne 3 i 4 klasy, dopuszcza się tylko dwa wspomnienia.

112. Odnośnie do wspomnień i modlitw należy ponadto przestrzegać następujących zasad:

- a) Oficjum, Msza albo wspomnienie jakiegoś święta lub jednej Osoby Bożej wyklucza wspomnienie lub modlitwy z innego święta lub tajemnicy tejże Osoby Bożej;
- b) Oficjum, Msza lub wspomnienie niedzieli wyklucza wspomnienie lub modlitwę ze święta lub tajemnicy Pańskiej i odwrotnie;
- c) Oficjum, Msza lub wspomnienie okresu liturgicznego (de Tempore) wyklucza inne wspomnienie okresu liturgicznego;
- d) podobne Oficjum, Msza lub wspomnienie N. Maryi P., albo Świętego lub Błogosławionego, wyklucza inne wspomnienie lub modlitwę, w której wzywa się wstawiennictwa Najśw. Maryi P., albo Świętego lub Błogosławionego; nie odnosi się to do modlitwy z niedzieli lub dnia powszedniego, w której wzywa się tego Świętego.

113. Okres liturgiczny wspomina się na pierwszym miejscu. Inne wspomnienia dopuszcza się i porządkuje według tabeli pierwszeństwa.

114. Opuszcza się każde wspomnienie, które przekracza ilość ustanowioną dla poszczególnych dni liturgicznych.

ROZDZIAŁ XVII ZAKOŃCZENIE MODLITW

115. Zakończenie modlitw tak we Mszy jak w Oficjum jest następujące:

- a) jeżeli modlitwa kieruje się do Ojca, zakończenie brzmi: Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate spiritus Sancti, Deus, per omnia saecula saeculorum. Amen;
- b) jeżeli modlitwa kieruje się do Ojca, lecz na jej początku wspomina się Syna, zakończenie brzmi: Per eundem Dominum nostrum, itd. jak wyżej;
- c) jeżeli modlitwa kieruje się do Ojca lecz na jej końcu wspomina się Syna, zakończenie brzmi: Qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti, Deus, per omnia saecula saeculorum. Amen;
- d) jeżeli modlitwa kieruje się do Syna, zakończenie brzmi: Qui vivit et regnat cum Deo Patre in unitate Spiritus Sancti, Deus, per omnia saecula saeculorum. Amen;
- e) jeżeli w modlitwie wspomina się Ducha Świętego, w zakończeniu mówi się: in unitate eiusdem Spiritus Sancti, itd.

116. Należy zachować także inne specjalne zakończenia, podane niekiedy w księgach liturgicznych.

ROZDZIAŁ XVIII

BARWY PARAMENTÓW

A) BARWY PARAMENTÓW W OGÓLNOŚCI

117. Paramenty ołtarza, celebransa i asystujących mają mieć barwę odpowiadającą Oficjum i Mszy dnia, albo innej Mszy, jaka ma się odprawić, zgodnie ze zwyczajem Kościoła Rzymskiego, który używa pięciu barw: białej, czerwonej, zielonej, fioletowej i czarnej.

Pozostają jednak w mocy indulty i prawne zwyczaje, co do używania innych barw.

Jeżeli w krajach misyjnych, według uznanej i autentycznej tradycji tubylców, znaczenie tej lub innej barwy liturgicznej Kościoła Rzymskiego nie zgadza się ze znaczeniem przyjętym przez te ludy, konferencja biskupów tego kraju lub większego obszaru, jeżeli jest to bardziej właściwe, otrzymuje władzę, aby w miejsce barwy nieodpowiedniej wprowadziła barwę odpowiedniejszą; nie należy tego czynić bez zasięgnięcia rady Św. Kongregacji Obrzędów.

118. Co do barwy paramentów w Mszach wotywnych czytanych 4 klasy, zwraca się uwagę na treść n. 323.

B) BARWA BIAŁA

119. Barwy białej należy używać w Oficjum i Mszy z okresu liturgicznego:

- a) od Święta Narodzenia Pańskiego do końca okresu Objawienia;
- b) od Mszy Wigilii Wielkanocnej aż do Mszy wigilii Zesłania Ducha Świętego wyłącznie.

120. Barwy białej używa się w Oficjum i Mszy świat:

- a) Pańskich, z wyjątkiem świat tajemnic i narzędzi Męki;
- b) N. Maryi P., także na poświęcenie i procesję ze świętami w dniu 2 lutego;
- c) Świętych Aniołów;
- d) Wszystkich Świętych (1 listopada);
- e) Świętych, którzy nie byli Męczennikami;
- f) Św. Jana Apostoła i Ew. (27 grudnia); Katedry św. Piotra (22 lutego); Nawrócenia św. Pawła (25 stycznia); Narodzenia św. Jana Chrzciciela (24 czerwca).

121. Barwy białej wymagają Msze wotywno:

- a) odpowiadające świętom wymienionym w poprzednim numerze;
- b) o Chrystusie, Najwyższym i Wiecznym Kapłanie;
- c) na koronację Papieża i na rocznicę Papieża i Biskupa diecezjalnego.

122. Używa się wreszcie barwy białej w Wielki Czwartek we Mszy Krzyża św. oraz we Mszy Wieczerzy Pańskiej; w czasie Wigilii Wielkanocnej diakon używa barwy białej przy śpiewaniu Orędzia Wielkanocnego, a celebrans przy odnowieniu przymierza chrztu św.

C) BARWA CZERWONA

123. Barwy czerwonej używa się w Oficjum i Mszy z okresu liturgicznego od wigilii Zesłania Ducha Św. aż do Nony następnej soboty.
124. Barwy czerwonej używa się również w Oficjum i Mszy świąt:
- a) tajemnic i narzędzi Męki Pańskiej;
 - b) Świętych Apostołów i Ewangelistów w dniu ich narodzin dla wieczności, z wyjątkiem święta św. Jana (27 grudnia);
 - c) Wspomnienia św. Pawła Apostoła (30 czerwca);
 - d) Wspomnienia Wszystkich Świętych Papieży;
 - e) Świętych Męczenników, gdy obchodzi się ich męczeństwo, znalezienie albo przeniesienie;
 - f) Świętych Relikwii.
125. Barwy czerwonej wymagają Msze wotywny:
- a) o Męce Pańskiej;
 - b) o Duchu Świętym;
 - c) o tajemnicach Świętych wymienionych w numerze poprzednim;
 - d) o wybór Papieża.

126. Wreszcie używa się koloru czerwonego w 2 niedzielę Męki Pańskiej czyli Palmowa przy poświęceniu i procesji z palmami.

D) BARWA ZIELONA

127. Barwy zielonej używa się w Oficjum i Mszy z okresu liturgicznego:

- a) od dnia 14 stycznia aż do soboty przed Siedemdziesiątnicą;
- b) od poniedziałku po pierwszej niedzieli po Zesłaniu Ducha Świętego aż do soboty przed Adwentem.

Wyjątek stanowią Suche Dni wrześniowe oraz wigilie 2 i 3 klasy poza okresem wielkanocnym.

E) BARWA FIOLETOWA

128. Barwy fioletowej używa się w Oficjum i Mszy z okresu liturgicznego:

- a) od niedzieli Adwentu do Wigilii Bożego Narodzenia włącznie;
- b) od niedzieli Siedemdziesiątnicy aż do Wigilii Wielkanocnej, z wyjątkiem: poświęcenia i procesji z palmami w 2 niedzielę Męki Pańskiej; Mszy Krzyżma św.; Mszy Wieczerzy Pańskiej w Wielki Czwartek; liturgii wieczornej w Wielki Piątek Męki i śmierci Pańskiej aż do komunii włącznie; diakona śpiewającego Orędzie Wielkanocne i celebransa przewodniczącego odnowieniu przymierza chrztu św. w czasie Wigilii Wielkanocnej.

129. Następujące Msze wotywny wymagają barwy fioletowej:

- a) o rozszerzenie wiary;
- b) o obronę Kościoła;
- c) o jedność Kościoła;
- d) w czasie wojny;

- e) o pokój;
- f) o usunięcie zarazy;
- g) o odpuszczenie grzechów;
- h) za pielgrzymów i podróżujących;
- i) za chorych;
- l) o łaskę dobrej śmierci;

m) w jakiegokolwiek potrzebie.

130. Barwy fioletowej używa się również:

- a) do procesji i Mszy z Litania większa i mniejsza;
- b) do poświęcenia popiołu;
- c) do komunii w liturgii wieczornej W. Piątku Męki i śmierci Pańskiej;
- d) w Mszach z Dnia Zadusz nego, które odprawia się w czasie wystawienia Najśw. Sakramentu na czterdziestogodzinne nabożeństwo.

131. Pamentów barwy różowej można użyć w 3 niedzielę Adwentu i 4 niedzielę W. Postu, lecz tylko w Oficjum i Mszy dnia niedzielnego.

F) BARWA CZARNA

132. Barwy czarnej używa się:

- a) w Wieczornej Liturgii Wielkiego Piątku Męki i śmierci Pańskiej do komunii wyłącznie;
- b) w Oficjach i Mszach za zmarłych z wyjątkiem wypadku wspomnianego wyżej w n. 130 d.

ROZDZIAŁ XIX

UŻYWANIE I RODZAJ SZAT

133. Kapłan odprawiający Mszę zawsze używa ornatu (planeta seu casula).

134. Biskup i inni używający pontyfikaliów, wkładają ornat na dalmatykę i tunicelę, jeżeli odprawiają uroczyste.

Biskup wkłada ornat na dalmatykę i tunicelę także na Mszy czytanej:

- a) przy konsekracji biskupa;
- b) przy udzielaniu wyższych święceń;
- c) przy błogosławieństwie opata;
- d) przy błogosławieństwie ksieni;
- e) przy błogosławieństwie i konsekracji dziewic;
- f) przy konsekracji kościoła i ołtarza.

Jednak biskup i inni, o których mowa wyżej, ze słusznej przyczyny mogą nie wkładać pod ornat tuniceli i dalmatyki.

135. Kapy używa się:

- a) na Laudes i Nieszporach, jeżeli odprawia się je uroczyste;
- b) na błogosławieństwa odprawiane przy ołtarzu;
- c) na procesje;
- d) na absolicję nad zwłokami lub katafalkiem;
- e) we Mszy pontyfikalnej używa jej kapłan asystujący (presbyter assistens);

f) na „uroczyste modlitwy” w czasie Wieczornej Liturgii W. Piątku Męki i Śmierci Pańskiej.

136. Gdy celebrans używa kapy, nigdy nie wkłada manipularza; jeżeli nie można mieć kapy, kapłan dokonuje błogosławieństw, które odprawia się przy ołtarzu, w albie i stule, bez ornatu i manipularza.

137. Dalmatykę i tunicelę wkładają diakon i subdiakon, gdy usługują kapłanowi:

- a) na Msze;
- b) na błogosławieństwa, które odprawia się przy ołtarzu;
- c) na procesje.

Jeżeli jednak kapłan odprawia bez kapy, także diakon i subdiakon nie wkładają dalmatyki i tuniceli.

Nie używa się więcej złożonych ornatów (planetae plicatae) i szerokiej stuły (stola latior).

CZEŚĆ DRUGA RUBRYKI OGÓLNE BREWIARZA RZYMSKIEGO ROZDZIAŁ I

ZASADY OGÓLNE

138. Godzinami kanonicznymi Breviarza rzymskiego są Jutrznia, Laudes, Pryma, Tercja, Seksta, Nona, Nieszpory i Komplet.

Jutrznia, Laudes i Nieszpory nazywają się Godzinami większymi; Pryma, Tercja, Seksta, Nona i Komplet nazywają się Godzinami mniejszymi. Rubryki często traktują Komplet odrębnie.

139. Obowiązek odmawiania Oficjum Bożego obejmuje wszystkie Godziny kanoniczne całego dnia (cursus quotidiani).

140. Oficjum Boże odprawia się albo w chórze (in choro) albo wspólnie (in communi), albo samotnie (a solo).

Oficjum odmawia się w chórze, jeżeli odprawia je społeczność zobowiązana przez prawo kościelne do chóru; wspólnie, jeżeli wykonuje to społeczność nie zobowiązana do chóru.

141. Zasady, które następują, odnoszą się tak do odmawiania Oficjum Bożego w chórze lub wspólnie (choćby czyniły to tylko dwie lub trzy osoby), jak do odmawiania samotnego, chyba że wyraźnie zastrzeżono co innego.

ROZDZIAŁ II

PORA ODMAWIANIA GODZIN KANONICZNYCH

142. Godziny kanoniczne ustanowiono dla poświęcenia rozmaitych godzin naturalnego dnia. Dlatego najlepiej jest odprawiać je w czasie, który jest najbliższy właściwej pory każdej Godziny kanonicznej, aby naprawdę poświęcić dzień i odmówić te Godziny z pożytkiem duchowym.

143. Jednak, aby spełnić obowiązek odmawiania Oficjum Bożego, wystarczy odmówić wszystkie Godziny kanoniczne w ciągu dwudziestu czterech godzin doby.

144. Jutrznie, ze słusznej przyczyny wolno odmówić w godzinach popołudniowych poprzedniego dnia, byleby nie przed godziną czternastą.

145. Laudes, ponieważ są modlitwa poranna w chórze oraz wspólnie odmawia się wcześniej rano; wypada przestrzegać tego również w odmawianiu samotnym.

146. Nieszpory, także w czasie W. Postu i Męki w chórze oraz wspólnie należy odmawiać w godzinach popołudniowych; wypada przestrzegać tego również w odmawianiu samotnym.

147. Kompletę, wszyscy, którzy są obowiązani do odmawiania Oficjum Bożego, a zwłaszcza rodziny zakonne powinny odmawiać (valde opportune dictur) jako ostatnią modlitwę na końcu dnia, chociażby uprzednio odmówiono ze słusznej przyczyny Jutrznę następnego dnia.

W tym wypadku Pater noster, które należałoby odmówić po wersecie Adiatorium nostrum opuszcza się i zamiast niego przy odmawianiu w chórze oraz wspólnie odbywa się rachunek sumienia trwający przez odpowiedni czas; następnie odmawia się Confiteor itd. w zwykły sposób; wypada tego przestrzegać także przy odmawianiu samotnym.

ROZDZIAŁ III

KALENDARZ OBOWIĄZUJĄCY PRZY ODMAWIANIU OFICJUM BOŻEGO

148. Oficjum Boże należy odprawiać według kalendarza własnego, lub gdy go nie ma, według kalendarza całego Kościoła jak to wskazuje się w następujących numerach.

149. Beneficjaci obowiązani są trzymać się kalendarza swojego kościoła (n. 53 b).

150. Duchowni diecezjalni (Clerici dioecesani) winni zachowywać kalendarz kościoła lub kaplicy, z którą są związani na stałe (n. 53 b); jeżeli nie są związani na stałe z żadnym kościołem lub kaplicą, albo jeżeli dłużej przebywają poza własną diecezją, winni zachowywać kalendarz swojej diecezji, dodając święta miejscowości, w której stale mieszkają (n. 44), albo kalendarz miejsca, w którym przebywają.

151. Zakonnicy obojga płci zobowiązani do chóru zachowują kalendarz swego domu (n. 56 b); natomiast gdy uczestniczą w chórze w innym domu swojego Zakonu, kalendarz tego domu, w którym aktualnie przebywają.

152. Zakonnicy mający własny kalendarz, lecz nie obowiązani do chóru, zachowują kalendarz swojego domu (n. 56 b); natomiast, gdy odmawiają Oficjum wspólnie w innym domu swego Zgromadzenia lub Instytutu, kalendarz tego domu, w którym aktualnie przebywają.

153. Zakonnicy nie mający własnego kalendarza zachowują kalendarz swojego kościoła (n. 53 b), dodając jednak święta własne (n. 46).

154. W diecezjach seminariach i kolegiach duchowieństwa, powierzonych zakonnikom, przy wspólnym odmawianiu Oficjum czy to przez duchownych diecezjalnych, czy to przez zakonników, którzy odmawiają Oficjum wspólnie z duchownymi, należy zachować kalendarz miejscowy (n. 53 a) dodając święta kościoła seminarium lub kolegium (n. 45), ponadto wolno dołączyć święta Tytułu oraz świętego Założyciela zakonników, którym powierzono kierownictwo seminarium.

155. W międzydiecezjalnych, regionalnych, narodowych i międzynarodowych seminariach i kolegiach duchowieństwa, przy wspólnym odmawianiu Oficjum należy zachowywać kalendarz całego Kościoła, dodając święta głównego Patrona narodu, kraju lub prowincji tak kościelnej jak cywilnej, diecezji, miejscowości lub miasta, rocznicy konsekracji kościoła katedralnego diecezji i inne święta aktualne obchodzone (actu feriata), jeżeli takie są, oraz święta kościoła seminarium lub kolegium (n. 45).

Jeżeli zaś kierownictwo takiego seminarium zostało powierzone zakonnikom, również zakonnicy, którzy odmawiają Oficjum wspólnie z duchownymi diecezjalnymi, winni zachowywać kalendarz całego Kościoła; można jednak dodać święta Tytułu Zakonu lub Zgromadzenia oraz święto Założyciela zakonników, którym powierzono kierownictwo seminarium.

156. W kolegiach i domach zakonnych międzyprovincialnych, narodowych i międzynarodowych, przy odprawianiu Oficjum Bożego w chórze lub wspólnie należy zachowywać kalendarz własny Zakonu lub całego Zgromadzenia (n. 55), dodając tylko święta własnego kościoła (n. 45) oraz święta, o których mowa w n. 57.

157. Każdy duchowny diecezjalny i każdy zakonnik obojga pici z jakiegokolwiek tytułu zobowiązany do Oficjum Bożego, który uczestniczy w Oficjum odprawianym w chórze lub wspólnie według innego kalendarza lub innego obrządku niż jego własny, w ten sposób spełnia swój obowiązek co do tej części Oficjum.

Podobnie gdy ktoś uczestniczy w Nieszporach wotywnych jakiejś zewnętrznej uroczystości, spełnia swój obowiązek co do tej części Oficjum, byleby wspomniane Nieszpory zostały odprawione w całości i z zachowaniem rubryk.

ROZDZIAŁ IV

PORZĄDEK OFICJUM BOŻEGO

A) PORZĄDEK OFICJUM BOŻEGO W OGÓLNOŚCI

158. Zasięg Oficjum Bożego poszczególnych dni liturgicznych określono wyżej w numerach 13, 27, 34, 37.

159. Rodzaj Bożego Oficjum, które trzeba odmówić oraz sposób dobierania poszczególnych części Godzin w różne dni liturgiczne określa się niżej w numerach 165—177.

160. Sposób odmawiania poszczególnych Godzin zawiera Ordinarium divini Officii.

161. Jutrznię o trzech Nokturnach to znaczy z dziewięcioma psalmami i dziewięcioma lekcjami maja:

- a) święta 1 i 2 klasy;
- b) Trzy Dni Święte;
- c) ósmy dzień oktawy Bożego Narodzenia;
- d) Dzień Zaduszny.

162. Jutrznię o jednym Nokturnie z dziewięcioma psalmami i trzema lekcjami maja:

- a) wszystkie niedziele, z wyjątkiem niedziel Zmartwychwstania i Zesłania Ducha Świętego;
- b) wszystkie dni powszednie, z wyjątkiem Trzech Dni Świętych;
- c) wszystkie wigilie;
- d) święta 3 klasy;
- e) dni oktawy Bożego Narodzenia;
- f) Oficjum N. Maryi P. w soboty.

163. Jutrznię o jednym Nokturnie z trzema psalmami i trzema lekcjami maja niedziele Zmartwychwstania i Zesłania Ducha Świętego oraz dni w ich oktavach.

164. W święta, które nie mają I Nieszporów i z jakiegokolwiek przyczyny, otrzymują je zgodnie z rubrykami, odmawia się wszystkie z II Nieszporów z wyjątkiem tych części, które przepisane są jako własne na I Nieszpory.

B) OFICJUM NIEDZIELNE

165. **Oficjum niedzielne** przysługuje dniom niedzielnym, w które nie przypada święto mające pierwszeństwo przed niedzielą.

Mają specjalny porządek Oficjum:

- a) niedziele Zmartwychwstania i Zesłania Ducha Świętego;
 - b) niedziela w oktawie Bożego Narodzenia.
166. Porządek Oficjum niedzielnego jest następujący:
- a) **I Nieszpory:** wszystko jak w Ordinarium i Psalterzu w poprzedzającą sobotę z wyjątkiem wyznaczonych części własnych;
 - b) **Kompleta** następująca: z soboty;
 - c) **Jutrznia:** invitatorium i hymn jak w Ordinarium lub Psalterzu; antyfony, psalmy i werset jedynego Nokturnu jak w Psalterzu na niedzielę; absolucja **Exaudi**, błogosławieństwa **Ille nos, Divinum auxilium, Per evangelica dicta**; lekcja pierwsza i druga ze swoim responsorium z przypadającego Pisma św. (n. 220 a); trzecia lekcja z homilii na ewangelię dnia (n. 220 b), hymn **Te Deum**, który opuszcza się w niedzielę Adwentu oraz od niedzieli Siedemdziesiąticy aż do 2 niedzieli Męki; w takim wypadku odmawia się trzecie responsorium;
 - d) **Laudes:** antyfony z Psalterza, jeżeli nie ma własnych; psalmy z Psalterza na niedzielę, z 1 lub 2 zestawu, zależnie od okresu (n. 197); kapitulum, hymn i werset jak w Ordinarium lub Psalterzu lub Proprium de tempore; inne części jak w Proprium de tempore;
 - e) **Pryma:** antyfona, jeżeli nie ma własnej, i psalmy z Psalterza na niedzielę; kapitulum i inne części jak w Ordinarium; lekcja krótka z okresu liturgicznego (de tempore);
 - f) **Tercja, Seksta, Nona:** wszystko jak w Ordinarium i Psalterzu, z wyjątkiem wyznaczonych części własnych;
 - g) **II Nieszpory:** wszystko jak w Ordinarium i Psalterzu, z wyjątkiem wyznaczonych części własnych;
 - h) **Kompleta:** z niedzieli.

C) OFICJUM ŚWIĄTECZNE

167. Oficjum świąteczne (festivum) mają święta 1 klasy; jego porządek jest następujący:

- a) I Nieszpory: wszystko własne lub z Commune;
- b) Kompleta następująca: z niedzieli;
- c) Jutrznia: wszystko własne lub z Commune; odmawia się hymn **Te Deum**;
- d) Laudes: wszystko własne lub z Commune, psalmy z 1 zestawu niedzielnego;

- e) Pryma: pierwsza antyfona z Laudes; psalmy 53, 118—1 i 118—2; kapitulum i reszta jak w Ordinarium; lekcja krótka z okresu liturgicznego;
- f) Tercja, Seksta, Nona; kolejno druga, trzecia i piąta antyfona z Laudes; psalmy z niedzieli; reszta własna lub z Commune;
- g) II Nieszpory: wszystko własne lub z Commune;
- h) Kompleta: z niedzieli.

D) OFICJUM PÓLSWIĄTECZNE

168. Oficjum półświąteczne (semifestivum) mają święta 2 klasy; jego porządek jest następujący:

- a) Jutrznia, Laudes i Nieszpory wszystko jak w Oficjum świątecznym;
- b) Pryma: antyfona i psalmy z Psalterza bieżącego dnia; kapitulum i reszta jak w Ordinarium; lekcja krótka z okresu liturgicznego;
- c) Tercja, Seksta, Nona: antyfony i psalmy z bieżącego dnia, reszta ze święta, jak w Proprium lub Commune;
- d) Kompleta: z niedzieli.

E) OFICJUM ZWYKŁE

169. Oficjum zwykłe (ordinarium) mają święta 3 klasy oraz Oficjum N. Maryi P. w soboty; jego porządek jest następujący:

- a) Jutrznia: invitorium i hymn lub z Commune; antyfony, psalmy i werset jednego Nokturnu z Psalterza bieżącego dnia; chyba że są wyznaczone własne lub z Commune (n. 177); lekcja pierwsza i druga ze swoim responsorium z Pisma św., jak wskazano w n. 221 a, trzecia lekcja ze święta (n. 221 b); odmawia się hymn Te Deum;
- b) Laudes i Nieszpory: antyfony i psalmy jak w Psalterzu bieżącego dnia, chyba że są wyznaczone własne lub z Commune (n. 177); reszta własna lub z Commune;
- c) Pryma: antyfona i psalmy z Psalterza bieżącego dnia; kapitulum i reszta jak w Ordinarium; lekcja krótka z okresu liturgicznego;
- d) Tercja, Seksta i Nona: antyfony i psalmy jak w Psalterzu bieżącego dnia; reszta ze święta jak w Proprium lub Commune;
- e) Kompleta: z bieżącego dnia.

F) OFICJUM POWSZEDNIE

170. Oficjum powszednie (feriale) mają wszystkie dni powszednie i wigilie z wyjątkiem:

- a) Trzech Dni Świętych;
- b) Wigilii Bożego Narodzenia.

171. Oficjum powszednie ma porządek następujący:

- a) Jutrznia: invitorium i hymn z Psalterza lub Ordinarium, zależnie od okresu liturgicznego, antyfony, psalmy i werset jednego Nokturna z Psalterza bieżącego dnia; w dni powszednie trzy lekcje z przypadającego Pisma św. lub z ho-

mili na ewangelię dnia ze swoimi responsoriami: w wigilię trzy lekcje własne z homilii z responsoriami z bieżącego dnia. Hymn Te Deum odmawia się tylko w dni powszednie okresu Wcielenia i wielkanocnego; w innych okresach odmawia się trzecie responsorium;

- b) Laudes i Nieszpory: wszystko jak w Psalterzu bieżącego dnia i Ordinarium, zależnie od okresu liturgicznego, z wyjątkiem wyznaczonych części własnych. W dni powszednie odmawia się modlitwę własną, jeżeli jest, w przeciwnym wypadku z poprzedniej niedzieli, chyba, że jest wyznaczona inna; w wigilię odmawia się modlitwę własną;
- c) Pryma: antyfona, jeżeli nie wyznaczono własnej i psalmy z Psalterza bieżącego dnia; kapitulum i reszta jak w Ordinarium; lekcja krótka z okresu liturgicznego;
- d) Tercja, Seksta i Nona: antyfona, jeżeli nie wyznaczono własnej i psalmy z Psalterza bieżącego dnia; kapitulum i reszta jak w Ordinarium, zależnie od okresu liturgicznego; modlitwa jak w Laudes;
- e) Komplet: z bieżącego dnia.

G) SZCZEGÓLNE ZMIANY W PORZĄDKU OFICJUM

172. W niedziele Zmartwychwstania i Zesłania Ducha Św. i w dni ich oktav na Godziny mniejsze odmawia się psalmy z niedzieli, na Prymę jednak jak w święta, to znaczy psalmy 53, 118—1 i 118—2.

173. W Trzy Dni Święte, w Wigilię Bożego Narodzenia i w Oficjach za zmarłych porządek Oficjum określają specjalne rubryki, które znajdują się w Breviarzu na właściwym miejscu.

174. W święta Pańskie 2 klasy, które przypadają na niedziele Siemdemdziesiąticy, Sześćdziesiąticy lub Pięćdziesiąticy, na Godzinach mniejszych odmawia się antyfony z Laudes jak w Oficjum świątecznym, zatrzymując jednak na Prymę psalmy z niedzieli, to znaczy psalmy 117, 118—1 i 118—2.

175. W dni oktav Bożego Narodzenia wolne od świąt Świętych, Oficjum ma porządek następujący:

- a) Jutrznia ma dziewięć psalmów i trzy lekcje. Invitatorium, hymn, antyfony i psalmy odmawia się jak w święto Bożego Narodzenia; werset jak w trzecim Nokturnie święta; trzy lekcje z przypadającego Pisma św. z własnymi responsoriami, jak wskazano w poszczególnie dni;
- b) Laudes: wszystko jak w święto Bożego Narodzenia;
- c) W Godzinach mniejszych odmawia się antyfony i psalmy z dnia bieżącego, jak w Psalterzu; pozostałe części jak w święto Bożego Narodzenia;
- d) W Nieszporach, z wyjątkiem 31 grudnia antyfony i psalmy z II Nieszporów Bożego Narodzenia; od kapitulum odprawia się Oficjum oktav, jak w święto, chyba że trzeba odprawić I Nieszpory następującej niedzieli lub święta 1 klasy;
- e) Komplet: z niedzieli.

176. W niedzielę w oktawie Bożego Narodzenia: porządek Oficjum jest taki sam jak w innych dniach oktawy (n. 75), zachowuje się jednak części własne.

Odnosnie do lekcji Jutrznii należy przestrzegać takich zasad:

- a) jeżeli niedziela wypadnie dnia 26, 27 lub 28 grudnia, pierwszą i drugą lekcję z ich responsoriami bierze się z pierwszego Nokturnu Bożego Narodzenia, w sposób wskazany w n. 221, trzecia natomiast z homilii na ewangelię dnia (n. 220 b);
- b) jeżeli niedziela wypadnie w inne dni, pierwsza i druga lekcję bierze się z przypadającego Pisma św., a trzecią z homilii na ewangelię dnia, jak w Oficjum niedzielnym (n. 220).

177. W święta 3 klasy, tak powszechne jak partykularne, które na pewne godziny mają albo antyfony własne i psalmy z Commune, albo antyfony własne i psalmy specjalnie wyznaczone, należy zachować specjalne rubryki podane w Brewiarzu na odpowiednich miejscach.

ROZDZIAŁ V

RÓŻNE CZĘŚCI OFICJUM

A) POCZĄTEK I KONIEC GODZINY

178. W odmawianiu chórowym i samotnym Godziny kanoniczne zaczynają się zawsze następująco:

- a) Jutrznia od wersetu Domine, labia mea aperies;
- b) Laudes, Godziny mniejsze i Nieszpory od wersetu Deus, in ad itorium meum intende;
- c) Kompleta od wersetu lube, domne, (Domine) benedicere.

179. Podobnie w odmawianiu chórowym, wspólnym i samotnym Godziny kanoniczne kończą się zawsze następująco:

- a) Jutrznia (oddzielona od Laudes), Laudes, Tercja, Seksta, Nona i Nieszpory werselem Fidelium animae;
- b) Pryma błogosławieństwem Dominus nos benedicat;
- c) Kompleta błogosławieństwem Benedicat et custodiat.

180. W Oficjum Trzech Dni Świętych i za zmarłych Godziny zaczyna się i kończy jak przepisano w Brewiarzu. Podobnie Jutrznia święta Objawienia Pańskiego zaczyna się w specjalny sposób.

B) ZAKOŃCZENIE OFICJUM

181. Całe Oficjum codzienne, z wyjątkiem Oficjów Trzech Dni Świętych i za zmarłych, kończy się po Komplecie antyfoną do Najśw. Maryi P. z werselem i modlitwą, oraz werselem Divinum auxilium.

C) INVITATORIUM

182. Invitatorium z 94 psalmem Venite exsultemus, odmawia się w sposób opisany w Ordinarium, na początku Jutrznii każdego Oficjum, z wyjątkiem Oficjów Trzech Dni Świętych i święta Objawienia

183. Na końcu invitatorium w okresie wielkanocnym dodaje się Alleluia, chyba, że już jest.

184. Zasady wybierania invitatorium w różne dni liturgiczne, podano wyżej, omawiając porządek Oficjum (nn. 165—177).

D) HYMNY

185. Hymny odmawia się w każdej Godzinie, w miejscu wskazanym w Ordinarium. Opuszcza się je w Jutrzni Objawienia Pańskiego, od Jutrzni Wielkiego Czwartku Wieczerzy Pańskiej aż do Nony Białej Soboty oraz w Oficjum za zmarłych.

186. W Godzinach mniejszych i Komplecie zawsze odmawia się hymny wyznaczone w Ordinarium na te Godziny z wyjątkiem Tercji Zesłania Ducha Świętego i jego oktawy.

187. Hymnów własnych wyznaczonych na pewne Godziny nigdy nie przynosi się na inną Godzinę.

188. Każdy Hymn zawsze odmawia się z zakończeniem, które jest wydrukowane w Brewiarzu; wyklucza się wszelkie zmiany zakończenia z racji święta lub okresu liturgicznego.

189. Oficjum wspomniane, nigdy nie wnosi zmiany zakończenia hymnów w Oficjum dnia.

E) ANTYFONY

190. Zależnie od rodzaju Oficjum i Godziny odmawia się jedną lub więcej antyfon przed psalmami i kantykami i po nich, jak to wskazano na właściwym miejscu.

Antyfony opuszcza się w Godzinach mniejszych i Komplecie: w Trzy Dni Święte, w niedzielę i oktawę Zmartwychwstania oraz w Oficjum za zmarłych dnia 2 listopada.

191. Antyfony zawsze odmawia się w całości przed psalmami i kantykami, we wszystkich Godzinach większych i mniejszych.

Gwiazdka umieszczona po pierwszych słowach antyfony oznacza, że do tego miejsca sięga intonacja.

192. Jeżeli nie można odmówić antyfon własnych wyznaczonych na pewne Godziny, nie przynosi się ich lecz opuszcza.

193. Antyfoną do Magnificat w I Nieszporach pierwszej niedzieli miesiący: sierpnia, września, października i listopada jest ta, która umieszczona jest w Brewiarzu przed pierwszą niedzielą każdego z tych miesięcy i odpowiada księdze Pisma św., którą czyta się w niedzielę.

194. W Nieszporach piątkowych w okresie wielkanocnym, jako antyfonę do Magnificat odmawia się antyfonę, do Magnificat z II Nieszporów poprzedniej niedzieli.

195. W okresie wielkanocnym na końcu antyfon dodaje się Alleluia, jeżeli go nie ma. Natomiast od Siedemdziesiątnicy aż do Wielkiej Soboty opuszcza się Alleluia, jeżeli gdzieś znajduje się w antyfonach.

F) PSALMY I KANTYKI

196. Psalmy na poszczególne Godziny dobiera się według zasad o porządku Oficjum zależnie od rodzaju dni liturgicznych (nn. 165—177).

197. W Psałterzu umieszczono podwójny zestaw psalmów na Jutrnię Środy i na Laudes poszczególnych dni tygodnia.

Drugiego zestawu psalmów używa się:

a) w niedzielę okresu Siedemdziesiątnicy, W. Postu i Męki Pańskiej;

b) we wszystkie dni powszednie okresu Adwentu, Siedemdziesiątnicy, W. Postu i Męki Pańskiej, w Suche Dni wrześniowe, oraz w wigilie 2 i 3 klasy poza okresem wielkanocnym.

W inne dni używa się pierwszego zestawu psalmów.

198. Gdy psalm lub kantyk zaczyna się tymi samymi słowami, z których składa się antyfona, a po antyfonie nie dodaje się Alleluia, opuszcza się te słowa, a psalm lub kantyk zaczyna się od tego słowa, przed którym kończy się antyfona.

199. Jeżeli nie można odmówić psalmu na Godzinie, na którą został specjalnie wyznaczony, nie przenosi się go lecz opuszcza.

200. Kantyki Benedictus, Magnificat, oraz Nunc dimitis odmawia się w miejscu wskazanym w Ordinarium.

201. Na końcu psalmów i kantyków, z wyjątkiem kantyku Benedicte, mówi się Gloria Patri; opuszcza się je w Trzy Dni Święte.

202. Gwiazdka w wersetach psalmów i kantyków oznacza przerwę w śpiewie lub recytacji, którą należy zachować w odmawianiu chórowym i wspólnym.

G) SYMBOL ŚW. ATANAZEGO

203. Symbol św. Atanazego odmawia się tylko w święto Przenajświętszej Trójcy na Prymie, po psalmach, a przed powtórzeniem antyfony.

H) WERSETY

204. Wersety odmawia się w Jutrzni po powtórzeniu ostatniej antyfony każdego Nokturnu. W Laudes i Nieszporach wersety odmawia się po hymnie, w Godzinach mniejszych i w Komplecie po krótkim responsorium.

205. W Trzy Dni Święte wersety odmawia się tylko w poszczególnych Nokturnach i Laudes; w święto i przez oktawę Zmartwychwstania tylko w Nokturnie; w Oficjum za zmarłych w poszczególnych Nokturnach, Laudes i Nieszporach jak zaznaczono na właściwych miejscach.

206. W okresie wielkanocnym do wersetów dodaje się Alleluia, jeśli go nie ma. Wyjątek stanowią wersety, które są umieszczone w Ordinarium bez Alleluia.

207. Sposób dobierania wersetów zależy od Oficjum i Godzin podano wyżej omawiając porządek Oficjum Bożego (nn. 165—177).

I) ABSOLUCJE I BŁOGOSŁAWIENSTWA PRZED LEKCJAMI

208. Absolucje i błogosławieństwa odmawia się w Jutrzni przed lekcjami każdego Nokturnu, jak wskazano w Ordinarium. Opuszcza się je w Oficjach Trzech Dni Świętych i za zmarłych.

209. W Jutrzni Oficjum N. Maryi Panny w soboty jest własna absolucja i błogosławieństwa; podobnie własne są błogosławieństwa w III Nokturnie Jutrzni Bożego Narodzenia.

210. Przed krótkimi lekcjami Prymy i Komplety są niezmiennie błogosławieństwa własne.

L) LEKCJE NA JUTRZNI

I — Lekcje w ogólności

211. Przy końcu każdego Nokturnu odmawia się trzy lekcje. Dla tego Oficja o trzech Nokturnach mają dziewięć lekcji; Oficja o jednym Nokturnie trzy lekcje.

212. Nazwa „przypadające Pismo św.” („Scriptura occurens”) oznacza lekcje z Pisma św. wyznaczone na pierwszy lub jedyny Nokturn i rozłożone w pewnym porządku na poszczególne dni w Proprium de Tempore.

213. Jeżeli w oznaczonym dniu nie można przeczytać lekcji z przypadającego Pisma św., opuszcza się je, chociażby chodziło o początki ksiąg, z wyjątkiem początku 1 Listu do Koryntian, który czyta się w poprzednią sobotę ilekroć 1 niedziela po Objawieniu wypadnie 13 stycznia.

214. Oficja wspomniane nie mają lekcji w Oficjum dnia.

215. Lekcje z Pisma św. czyta się z tytułem Księgi świętej z której są wzięte, chyba że wyraźnie zaznaczono co innego; również lekcje z kazania, traktatu lub dokumentu papieskiego czyta się z tytułem i imieniem autora; podobnie umieszcza się imię autora przed lekcjami z homilii na ewangelię dnia.

216. Na końcu każdej lekcji mówi się: Tu autem, Domine, miserere nobis, na co odpowiada się: Deo gratias; zakończenie to opuszcza się w Oficjach Trzech Dni Świętych i za zmarłych.

II—Lekcje Oficjów o trzech Nokturnach

217. Trzy lekcje pierwszego Nokturnu są z Pisma św. i to:

- a) w Oficjum świątecznym i półświątecznym, albo własne, albo specjalnie wyznaczone, albo z Commune;
- b) w Oficjach Trzech Dni Świętych, własne.

218. Trzy lekcje drugiego Nokturnu są:

- a) w Oficjum świątecznym i półświątecznym, z życia świętego, albo z kazania lub traktatu wyznaczonego na ten dzień z Proprium lub z Commune; jeżeli zaś jest tylko jedna lub dwie lekcje własne lub wyznaczone, ilość lekcji uzupełnia się z Commune;
- b) w Oficjach Trzech Dni Świętych, z kazania wyznaczonego na dany dzień.

219. Trzy lekcje trzeciego Nokturnu są:

- a) w Oficjum świątecznym i półświątecznym, z homilii na ewangelię dnia;
- b) w Oficjach Trzech Dni Świętych, z Listów do św. Pawła Apostoła jak w Proprium.

III—Lekcje Oficjum o jednym Nokturnie

220. W Oficjum niedzielnym porządek trzech lekcji jest następujący:

- a) Lekcja pierwsza i druga z przypadającego Pisma św., jak w Proprium.
Pierwszą lekcją z Pisma św. jest ta, która obecnie jest wydrukowana w Brewiarzu, jako pierwsza; drugą tworzy się łącząc w jedną lekcję drugą i trzecią, opuszczając dzielące je responsorium;
- b) Lekcja trzecia z homilii na ewangelię dnia; bierze się tę, która obecnie jest wydrukowana w Brewiarzu jako pierwsza trzeciego Nokturnu.

221. W Oficjum zwykłym, porządek trzech lekcji jest następujący:

a) Lekcje pierwsza i druga z Pisma św. i to zwykle z Pisma przypadającego, chyba że są lekcje własne lub specjalnie wyznaczone.

Pierwszą lekcją z Pisma św. jest ta która obecnie jest wydrukowana w Brewiarzu jako pierwsza; druga tworzy się łącząc w jedną lekcję drugą i trzecią i opuszczając dzielące je responsorium;

b) Lekcja trzecia ze święta, a mianowicie własna, którą poprzednio ogólnie nazywano „skróconą” („contracta”); jeżeli jej brakuje, czyta się lekcje własne (dawniej drugiego Nokturnu) złączone razem. Jeżeli święto nie ma lekcji własnych, czyta się czwartą lekcję z Commune.

222. W Oficjum powszednim porządek trzech lekcji jest następujący:

a) jeżeli jest to Oficjum wigilii lub dnia powszedniego mającego homilie, trzy lekcje czyta się z homilii na ewangelię dnia;

b) jeżeli jest to Oficjum dnia powszedniego nie mającego homilii, czyta się trzy lekcje z przypadającego Pisma św., tak jak umieszczone są w Brewiarzu.

IV — Pewne szczegóły co do lekcji

223. Lekcje Oficjum za zmarłych mają specjalny porządek podany na własnym miejscu.

224. W oktawach Zmartwychwstania i Zesłania Ducha Św. czyta się trzy lekcje z homilii na ewangelię dnia.

225. Gdy nadejdzie niedziela Siedemdziesiątnicy, lekcje wyznaczone na niedziele i dni powszednie po Objawieniu, na które nie ma miejsca w tym roku, zupełnie się opuszcza. To samo odnosi się do lekcji niedziel po Zesłaniu Ducha Św. i do lekcji dni powszednich następujących po tych niedzielach, którym przeszkadza nadchodząca pierwsza niedziela miesiąca sierpnia, oraz do lekcji miesięcy: sierpnia, września, października i listopada, którym przeszkadza nadchodząca pierwsza niedziela następnego miesiąca albo pierwsza niedziela Adwentu.

M) RESPONSORIA PO LEKCJACH JUTRZNI

I — Responsoria w ogólności

226. Responsorium odmawia się po każdej lekcji, z wyjątkiem ostatniej, gdy odmawia się hymn Te Deum.

227. Responsoria tak ściśle wiążą się z lekcjami, że dobiera się je w taki sam sposób jak lekcje, chyba że jest wyraźny inny przepis.

228. Nie przenosi się responsoriów, których nie można odmówić we właściwym dniu, lecz się je opuszcza.

229. W okresie wielkanocnym na końcu każdego responsorium, przed werselem, oddaje się Alleluia, jeżeli go nie ma; natomiast nie oddaje się Alleluia po wersecie.

230. Na końcu ostatniego responsorium każdego Nokturnu, po powtórzeniu ostatniej części responsorium, mówi się Gloria Patri, i następnie powtarza się znowu tę ostatnią część responsorium, chyba że na właściwym miejscu podano inny przepis.

Natomiast w Oficjum okresu Męki Pańskiej, w ostatnim responsorium każdego Nokturnu opuszcza się Gloria Patri zamiast niego odmawia się całe responsorium od początku aż do wersetu włącznie.

W Oficjum za zmarłych, zamiast Gloria Patri, w ostatnim responsorium każdego Nokturnu mówi się Requiem aeternam.

231. Odrębności zachodzące w odmianach responsoriów są wskazane na właściwych miejscach.

II — Responsoria w Oficjach o trzech Nokturnach

232. Początek responsoriów w trzech Nokturnach jest następujący:

- a) w Oficjum świątecznym i poświątecznym odmawia się responsoria własne lub z Commune;
- b) w Oficjach Trzech Dni Świętych odmawia się responsoria własne.

III — Responsoria w Oficjach o jednym Nokturnie

233. W Oficjum niedzielnym porządek responsoriów jest następujący:

- a) pierwsze jest responsorium umieszczone po pierwszej lekcji;
- b) drugie jest responsorium, które dawniej znajdowało się po trzeciej lekcji; na końcu tego responsorium opuszcza się Gloria Patri i powtórzenie ostatniej części responsorium, jeżeli odmawia się trzecie responsorium;
- c) gdy trzeba odmówić trzecie responsorium odmawia się to, które było umieszczone po trzeciej lekcji z homilii.

234. W Oficjum zwykłym z lekcjami z lekcjami z przypadającego Pisma jw., porządek responsoriów jest następujący:

- a) pierwsze jest responsorium umieszczone po pierwszej lekcji;
- b) drugie jest responsorium, które znajduje się po trzeciej lekcji.

235. W Oficjum zwykłym z lekcjami z Pisma św. własnymi lub specjalnie wyznaczonymi, odmawia się responsoria własne lub z Commune, w tym samym porządku jak wyżej (n. 234).

236. W Oficjum powszednim, tak z dnia powszedniego jak z wigilii, odmawia się responsoria z bieżącego dnia jak są rozłożone w Proprium de Tempore.

N). HYMN TE DEUM

237. Hymn Te Deum odmawia się w Jutrzni, po ostatniej lekcji zamiast dziewiątego lub trzeciego responsorium:

- a) w Białą Niedzielę, w niedzielę Zesłania Ducha Św. i w Jutrzni Niedzieli Zmartwychwstania, która odmawiają nie biorący udziału w Wigilii Wielkanocnej;
- b) w niedzielę 2 klasy, z wyjątkiem niedziel Siedemdziesiątnicy, Sześćdziesiątnicy i Pięćdziesiątnicy;
- c) we wszystkie święta;
- d) w oktawach Bożego Narodzenia, Zmartwychwstania i Zesłania Ducha Świętego;
- e) w Oficjum powszednim okresu wielkanocnego;
- f) w wigilię Wniebowzięcia i Zesłania Ducha Świętego;
- g) w Oficjum N. Maryi P. w soboty.

238. Natomiast opuszcza się hymn Te Deum:

- a) w oficjach z okresu liturgicznego (de Tempore) od 1 niedzieli Adwentu aż do Wigilii Bożego Narodzenia włącznie i od niedzieli Siedemdziesiąticy aż do W. Soboty włącznie;
- b) w wigilię 2 i 3 klasy, z wyjątkiem wigilii Wniebowstąpienia Pańskiego;
- c) we wszystkie dni powszednie w ciągu roku;
- d) w Oficjum za zmarłych.

239. Gdy opuszcza się hymn Te Deum, zamiast niego odmawia się dziewiąte lub trzecie responsorium.

O) KAPITULA I KRÓTKA LEKCJA W PRYMIE

240. Kapitulum odmawia się we wszystkich Godzinach, z wyjątkiem Jutrzní, po odmówieniu psalmów z antyfonami, w Komplecie zaś po hymnie. Opuszcza się je od Laudes W. Czwartku Wieczery Pańskiej aż do Nony Białej Soboty oraz w Oficjum za zmarłych

241. W Prymie zawsze odmawia się kapitulum Regi saeculorum, a w Komplecie Tu autem in nobis. W innych godzinach dobiera się je z Ordinarium lub Psalterza, z Proprium lub z Commune, zależnie od rodzaju Oficjum (nn. 165—177).

242. Lekcję krótką w Prymie odmawia się zawsze z okresu liturgicznego, jak w Ordinarium.

P) KRÓTKIE RESPONSORIA GODZIN MNIJSZYCH

243. Responsoria krótkie odmawia się w Godzinach mniejszych i w Komplecie po Kapitulum; opuszcza się je od Wielkiego Czwartku Wieczery Pańskiej aż do Nony Białej Soboty oraz w Oficjum za zmarłych.

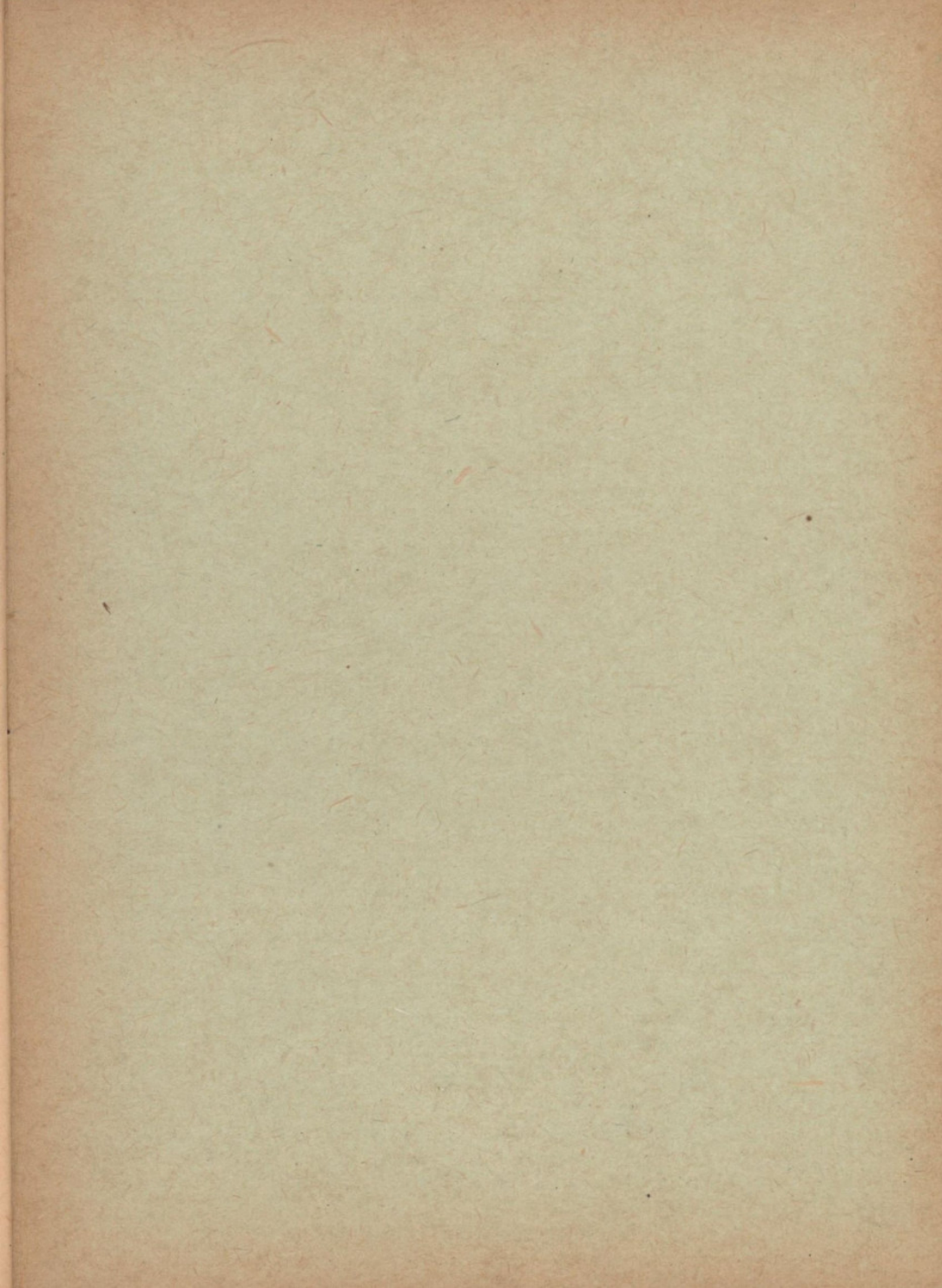
244. W Prymie w responsorium Christe, Fili Dei vivi, werset Qui sedes, zmienia się w tych Oficjach i okresach roku, na które wyznaczono własny; nigdy jednak nie odmawia się własnego wersetu Oficjum wspomnianego.

Responsorium krótkie Kompletu nigdy się nie zmienia. Responsoria krótkie na Tercję, Sekstę i Nonę czerpie się z tego samego miejsca co kapitula.

245. W ordinarium wskazano jak należy odmawiać responsoria krótkie poza okresem wielkanocnym, w okresie wielkanocnym i w Oficjum powszednim okresu Męki Pańskiej. Chociaż poza okresem wielkanocnym w niektóre święta dodaje się dwa Alleluia na końcu krótkiego responsorium przed wersetem w Tercji, Sekście i Nonie, nie należy ich dodawać w Prymie i Komplecie.

(ciąg dalszy w następnym numerze)

Za pozwoleniem Władzy Duchownej

Wydaje Kuria Biskupia w Gorzowie Wlkp.
Druk: Gorzowska Drukarnia Akcydensowa w Gorzowie Wlkp.
Zam. 1022 VI. 1961 — F-5 Nakład 1.200